

Съвременни народни обичаи и обреди в Полша. Избрани проблеми

Тереса Смолинска

(Резюме)

Сложният характер на проблематиката, отнасяща се до функционирането на традиционните народни обичаи и обреди в съвременната полска култура, кара изследвателя да направи подбор само на някои културни факти. Влиянието на популярната култура води непосредствено към десемiotизация, доминация на естетиката, деградация на първоначалната символика, а оттук до унификация и банализация на родните културни явления. В центъра на вниманието на авторката са само тези обичаи и обреди, които и до днес запазват регионалното си измерение, въпреки че без съмнение те вече не са лишени от чужди културни влияния. Нейният интерес е насочен към някои календарни форми, свързани с годишния вегетативен цикъл и литургията на Католическата църква, които се характеризират с магично-религиозни символи и знаци, както и към форми, свързани със семейния живот, съсредоточен около сватбата и брака.

Примерите, които имат регионален характер, са от Горна Силезия и са били регистрирани главно сред коренното население на силезийците. В погледа към Горна Силезия от перспективата на изследвателя на културата като *sine qua non* се очертава необходимостта от взимане под внимание на различния произход на конкретните явления. За етническата специфика на силезийците продължават да свидетелстват много културни факти, които са следствие от дългогодишното влияние на полската, чешката, моравската и западната култура, главно немската, или пък това са нови културни образци, заимствани през последните години от западната популярна култура. „С помощта“ на немското малцинство и клира те биват бързо усвоявани и възприемани като свои. В този контекст авторката изтъква традиционни форми, както и нови форми с немски произход, като например великденския заек (*Osterhase*), предколедните панаири и коледните базари (*weihnachtsmarkty*, *Christkindlesmarkty*), моминските вечери, на които доминира предбрачният култ към пениса, режисирани сватби (венчавки) и т.нар. *сватби на мечтите*. Трудно е тук да търсим граници на ексцентричните идеи за преминаване от обреда и ритуала до театъра, много са банализираните знаци на традиционния обред, много са и грижите за народна „автентичност“, много са примерите за вторична фолклоризация. Интегриращата функция на така представеното регионално културно наследство е

твърде забележима. Тези нови форми на календарната и семейната обредност в Горна Силезия са също и пример за все по-популярните връзки с градската немска култура, с банализираните знаци на регионална идентификация, които авторката схваща в категориите на хибридизация на съвременната култура.

Ключови думи: обичаи и обреди, Горна Силезия, хибридизация на съвременната култура, популярна култура, интегрираща функция

Teresa Smolińska
Katedra Kulturoznawstwa i Folklorystyki
Uniwersytet Opolski
pl. Kopernika 11, pok. 213
45-040 Opole, POLSKA
tsmolinska@uni.opole.pl